

İkinci Pencere'de "nihayetsiz imkanat yolları" ile "alamet-i farika" kelimelerini bağdaştıramıyorum. Her simanın farklı yaratılması "ehadiyet"e delil olarak gösteriliyor. Sonsuz seçenek var ise, her seçim zaten farklı olmaz mı?

"Eşya, vücut ve teşahhusatlarında, nihayetsiz imkânât yolları içinde mütereddit, mütehayyir, şekilsiz bir surette iken, birden bire gayet muntazam, hakîmâne öyle bir teşahhus vechi veriliyor ki, meselâ her bir insanın yüzünde, bütün ebnâ-yı cinsinden her birisine karşı birer alâmet-i farika o küçük yüzde bulunduğu ve zâhir ve bâtın duygularıyla, kemâl-i hikmetle teşhiz edildiği cihetle, o yüz, gayet parlak bir sikke-i ehadiyet olduğunu ispat eder. Her bir yüz, yüzer cihetle bir Sâni-i Hakîmin vücuduna şehadet ve vahdetine işaret ettikleri gibi, bütün yüzlerin heyet-i mecmuasıyla izhar ettikleri o sikke, bütün eşyanın Hâlıkına mahsus bir hâtem olduğunu akıl gözüne gösterir."

"Ey münkir! Hiçbir cihetle kabil-i taklit olmayan şu sikkeleri ve mecmuundaki parlak sikke-i samediyeti hangi destgâha havale edebilirsin?"(1)

Bir milyon seçenek içinden birisini seçmek, ama maksada en uygun ve en uyumlu olanı seçmek, işte **alamet-i farika** budur. Her seçim beraberinde muazzam bir hikmet ve sisteme götürüyor ya da uyum sağlıyorsa, bu seçimlerin alelade bir seçim olmadığını gösterir.

Yani **alamet-i farikayı** sadece *farklılık* olarak değil, *maksada uyumluluk* olarak anlamak gerekiyor. Bu da sonsuz irade sıfatını ispat eden bir delildir. **İrade** sadece seçmek gibi basit bir iş değildir, seçmek içinde en isabetli en verimli en uyumlu en güzel en kısa en sisteme entegre gibi bir çok değerlendirilmesi ve takip edilmesi gereken yönler ve cihetler var.

Her insana kendine özgü bir yüz kimliği verme eylemi içinde muazzam bir ilim ve irade tecellisi bulunuyor. Mesela, bir bebek yaratılacağı zaman daha önce ve daha sonra yaratılacak bütün bebeklerin irade ve ilim tarafından, tabiri yerinde ise kontrol edilmesi gerekir. Yoksa özgün bir kimlik verme mümkün olmaz.

Nihayetsiz seçenekler ile seçim arasında nihayetsiz bir irade ve ilim faktörü bulunuyor.

Tabiri yerinde ise binlerce beste ve ezgi içinde tekbiri sadece İtri besteledi. Demek potansiyel beste bir anlam ifade etmiyor, bir de onu bulmak, seçmek ve bestelemek gerekiyor ki, burada İtri'nin rolü daha fazladır.

Her seçim bir seçeni gösteriyor, bu da kainattaki sayısız seçimlerin tevhide olan bir işaretidir.

(1) bk. [Sözler, Otuz Üçüncü Söz, İkinci Pencere.](#)